

Bangkirai

Andere naam	Yellow Balau
Groeigebied	Zuidoost-Azië. Wordt voornamelijk uit de Maleisische deelstaten Sabah en Sarawak aangevoerd.
Boombeschrijving	De bomen uit deze groep Shorea-soorten zijn afhankelijk van soort en groeiplaats 35-40 m hoog, maximaal 60 m. Oudere bomen hebben vaak 1-3 m hoge wortellijsten. De takvrije stammen zijn in het algemeen recht, rond en tot 20-25 m lang en hebben een diameter van 0,6-0,8 m, maximaal 2 m.
Houtsoort	Loofhout.
Houtbeschrijving	Vers is het kernhout van balau geel tot grijsbruin gekleurd, soms met een roodachtige tint. In het daglicht verkleurt het in het begin snel tot bruin en daarna nog slechts langzaam tot donkerbruin. Het wit tot lichtbruin gekleurde spint steekt duidelijk af bij het kernhout en is 20-70 mm breed. Balau heeft een fijne en gelijkmatige structuur en gewoonlijk een sterke kruisdraad waardoor op het radiale of kwartierse vlak een duidelijke streeptekening ontstaat. Axiale harsgangen komen in tangentiaal verlopende bandjes veel in het hout voor en vormen op het langsvlak van het hout witachtige strepen. Afgezien van soms voorkomende pin holes (kleine wormgaatjes), kleine harszakken en enkele oppervlaktescheurtjes is het hout nagenoeg foutvrij.
Draad & Nerf	Draad: sterke kruisdraad, maar rechte en golvende draad komt ook voor. Nerf: fijn tot matig grof.
Volumieke massa	(700-)930(-1150) kg/m ³ bij 12% vochtgehalte.
Werken	Middelmatig tot groot, afhankelijk van de soort.
Drogen	Zeer langzaam. Hoewel de krimp als matig wordt opgegeven, heeft het hout een duidelijke neiging tot oppervlaktescheurtjes en eindscheuren, vooral bij blootstelling aan de zon en indien het te snel wordt gedroogd. Het moet zeer langzaam en voorzichtig worden gedroogd.
Bewerkbaarheid	Ondanks de grote hardheid is bangkirai vrij goed af te korten, te zagen en te schaven. Door de kruisdraad kunnen bij het schaven van kwartiers gezaagde vlakken veel inspringsels voorkomen. Een goed gekozen spaanhoek kan hierin verbetering brengen.
Spijkeren & Schroeven	Vorboren noodzakelijk. Onder vochtige omstandigheden altijd roestvaste verbindingsmiddelen gebruiken.
Lijm	Slecht.
Buigen	Vermoedelijk matig.
Duurzaamheid	Schimmels: 2 (voor hout met een volumieke massa hoger dan 850 kg/m ³ bij 12% vochtgehalte). Balau/bangkirai/selangan batu is eveneens goed bestand tegen aantasting door zuren en andere chemische stoffen.

Bijzonderheden

Een aantal soorten uit deze groep bevat in water oplosbare gom. De in water opgeloste gom kan bruine vlekken ('bloeden') veroorzaken op onderliggend werk. Deze vlekken zijn echter meestal na enkele maanden weer verdwenen. De vlekken zijn grotendeels te voorkomen door de bewerkte delen, voor het aanbrengen, grondig met water af te spoelen/ borstelen. Als delen aan zon en wind blootgesteld worden, kunnen ze na droge perioden, zelfs na jaren, opnieuw gaan 'bloeden' door uitspoeling van gom uit nieuw ontstane scheurtjes. Balau en selangan batu zijn, botanisch gezien, een mengeling van een groot aantal (voornamelijk) Shorea-soorten met nogal uiteenlopende eigenschappen. Vooral de volumieke massa's lopen sterk uiteen, waarbij de zwaardere soorten een grotere natuurlijke weerstand hebben tegen aantasting door schimmels en insecten dan de lichtere. Om te voorkomen dat een te grote spreiding in eigenschappen (waaronder duurzaamheid) ontstaat binnen een geleverde partij selangan batu is voor deze houtsoort een ondergrens voor de volumieke massa vastgesteld.

Toepassingen

Voornamelijk voor constructiewerken (bruggen- en scheepsbouw en havenwerken), dwarsliggers, buiten- en binnentimmerwerk, parket, vloeren, meubels, draaiwerk, snijwerk, bedrijfsvloeren, schuttersbogen, houten hengels, wandelstokken, gereedschapsstelen (als vervanging voor hickory of essen), tuinhout, tuinmeubilair. Bangkirai zou een van de beste houtsoorten zijn voor spaken in houten wielen in de rijtuigbouw. In Brazilië veel gebruikt in de carrosseriebouw.

Bronnen:

Houtvademecum 2005 Wiselius, S.I. 9e druk. Almere, Stichting Centrum Hout
<https://houtinfo.nl/toepassingen/houtdatabase>